

Z O M E R G A S T E N.

Naar aanleiding van de opmerking van den Heer Mr. Herman Albarda in aflevering No. 4 over de late aankomst van vele onzer zomerbezoekers onder de vogels; als ook over de vermindering van sommige soorten; en zijne wensch, dat de lezers van dit blad hunne bevinding in dit opzicht ook zouden mededeelen, wil ik hier vermelden, wat daaromtrent mijne waarnemingen in dit gedeelte van het land zijn geweest.

Van de vogels, die gewoonlijk reeds zeer vroeg bij ons aankomen, waren de kwikstaart en de zanglijster nog vroeger dan andere jaren; de eerste werd namelijk reeds op 27 Februari en de tweede op 3 Maart door mij waargenomen. De tjiftjaf (*Phylloscopus rufus*), echter, was hier later dan gewoonlijk, want ofschoon ik dagelijks geluisterd had, of ik zijn welbekend geroep nog niet hoorde, vernam ik dit eerst op 30 Maart. De twee aan hem verwante vogeltjes, de fitis (*Ph. trochilus*) en de fluitier (*Ph. sibilatrix*), kwamen echter, zooals men in het hieronder volgende lijstje kan zien, ongeveer op denzelfden tijd als andere jaren. Van de overige trekvogels, die geregeld onder mijne observatie vallen, kwamen, behalve het spotvogeltje (*Hypolais hypolais*), dat hier ook buitengewoon laat was; en het zwartkopje (*Sylvia atricapilla*) en de wielewaal, die vroeger waren, dan in andere jaren; alle op hunnen gewonen tijd aan.

Ik laat hier de datums van aankomst van eenige vogels over 9 vroegere (doch niet consecutieve) jaren, alsmede die van dit jaar, volgen: ¹⁾

Kwikstaart 28 Febr., 1, 3, 5, 7, 9, 10, 15, 23 Maart.
Dit jaar 27 Febr.
Zanglijster 24 Maart, 2, 3, 5, 5, 7, 8, 10, 11 April.
Dit jaar 3 Maart.
Tjiftjaf 14, 15, 15, 17, 23, 25 Maart. 2, 5, 16 April.
Dit jaar 30 Maart.
Groenling 15, 15, 16, 17, 23, 29 Maart. 2, 9, 12 April.
Dit jaar 17 Maart.
Wulp 19, 23, 25, 26 Maart. 4 April.
Dit jaar 28 Maart.
Roodborst-tapuit 15, 18, 26 Maart. 10, 16 April.
Dit jaar 5 April.
Zwart Roodstaartje 21, 22, 22, 25, 27, 30 Maart.
6, 7, 11, April. Dit jaar 8 April.
Fitis 8, 8, 9, 9, 10, 11, 12, 15, 30 April.
Dit jaar 11 April.
Boompieper 12, 12, 15, 17, 17, 18 April.
Dit jaar 18 April.

¹⁾ Trekvogels, waarvan ik niet geregeld in de gelegenheid ben den aankomst te constateeren, zooals water-riet- en heidevogels zijn niet in de lijst opgenomen.

Gekraagd Roodstaartje 7, 8, 9, 9, 12, 16, 16, 20, 22 April. Dit jaar 14 April.
Boerenzwaluw 11, 15, 15, 17, 20, 21, 21, 23, 25 April.
Dit jaar 22 April.
Nachttegaal 17, 18, 20, 20, 21, 22, 23, 26, 29 April.
Dit jaar 26 April.
Fluiter 19, 22, 26, 27, 28, 28, 30 April. 5 Mei.
Dit jaar 2 Mei.
Huiszwaluw 25, 25, 26, 27, 28, 30 April. 1, 7, 10 Mei.
Dit jaar 29 April.
Koekoek 24, 26, 28, 28, 29, 30, 30 April. 1, 1 Mei.
Dit jaar 29 April.
Draaihals 24, 25, 27, 28 April. 1, 1, 3, 6, 7 Mei.
Dit jaar 6 Mei.
Grasmusch 11, 14, 17, 19, 25, 26, 28, 29 April.
7 Mei. Dit jaar 26 April.
Zwartkopje 25, 26, 28 April. 1, 1, 2, 7, 8 Mei.
Dit jaar 23 April.
Tuinfluiter 25, 25, 26, 28 April. 1, 5, 7, 10, 10 Mei.
Dit jaar 2 Mei.
Gierzwaluw 24, 27, 30 April. 1, 2, 3, 7, 9, 9 Mei.
Dit jaar 6 Mei.
Vliegenvanger 24, 25, 27, 30 April. 1, 3, 7, 8, 9 Mei.
Dit jaar 30 April.
Zwartgrauwe vliegenvanger 2, 7, 8 Mei.
niet gezien.
Tortelduif 28, 30 April. 1, 1, 2, 3, 4, 5, 8 Mei.
Dit jaar 3 Mei.
Wielewaal 1, 3, 4, 6, 8, 9, 9, 10, 11 Mei.
Dit jaar 3 Mei.
Spotvogeltje 9, 12, 12, 13, 13, 14, 15, 16, 18 Mei.
Dit jaar 19 Mei.

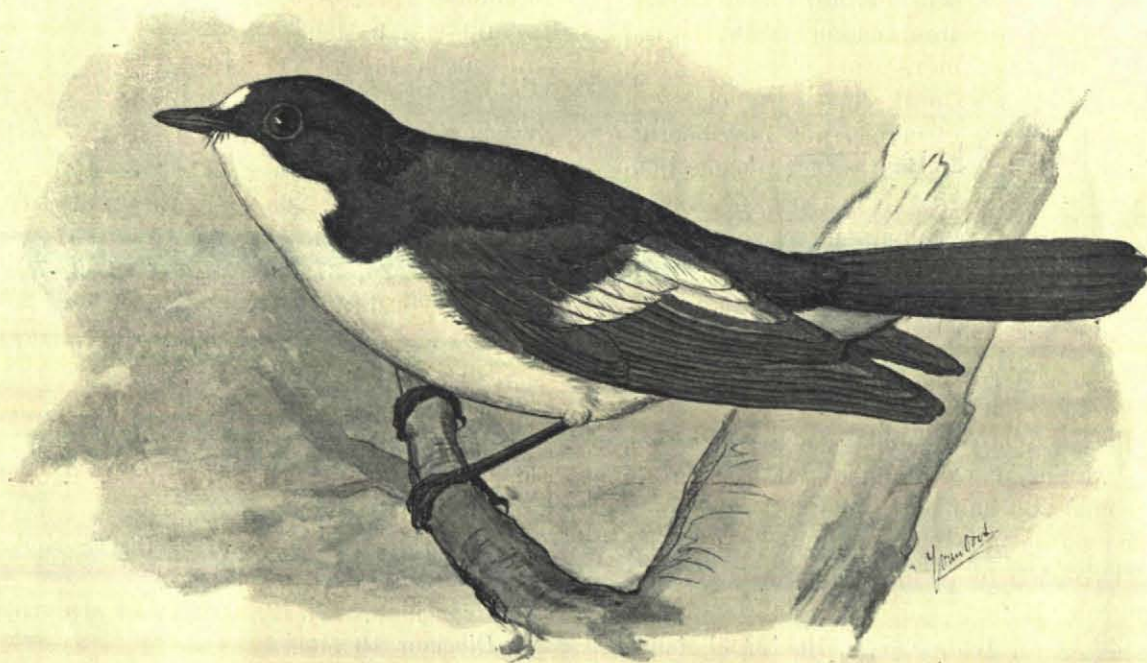
Onder de vogels in bovenstaande lijst komt ook een vogeltje voor dat hier weliswaar niet broedt, maar toch ieder voorjaar in grootere of kleinere getallen ons land bezoekt op zijn doortrek naar het noorden, ik bedoel de zwartgrauwe vliegenvanger (*Muscicapa atricapilla*). Dit fraaie vogeltje, dat door de schoone kleuverdeeling van zijn veeren dadelijk de aandacht trekt van ieder die het ziet, is, hoewel niet door mijzelf, ook dit jaar op verschillende plaatsen van ons land waargenomen. De heer Jac. P. Thijssen meldt mij namelijk, dat hij op 29 April bij Weesp, Muiden en Muiderberg verscheidene heeft gezien, en voegt er de merkwaardige opmerking bij, dat hij op Texel zooals bij Amsterdam geconstateerd heeft, dat ze ieder jaar precies 'tzelfde plekje, dezelfde boomen zelfs bezoeken; en Mr. Baron Snouckaert van Schauburg schrijft mij: „Ik heb opgemerkt, vooral indertijd te Lisse, dat *M. atricapilla* zich bij voorkeur ophoudt in elzeboomen. Ook nabij den Haag heb ik dit kunnen constateeren. Maar ook

op andere boomen houdt dit vogeltje zich wel op; zoo zag ik het verleden jaar 4 Mei in kerseboomen bij Leersum, en dit jaar van 2 tot 4 Mei in tuinen om mijn huis te Doorn, waar geen enkele els te vinden is. Te Lisse kwam de soort geregeld voor op den voorjaars trek in de eerste dagen van Mei, in niet grooten getale, terwijl ik haar aldaar heb waargenomen op den najaars trek omstreeks half September."

Wat mijzelf betreft, de allereerste keer, dat ik dit vogeltje zag, zat ik aan het middagmaal in het ouderlijke huis op de Heerengracht te Amsterdam op 8 Mei 1868, en ofschoon ik toen niet dacht, dat de aanteekening, die ik er toen van maakte, mij nog 30 jaar daarna van nut zou worden, ben ik nu toch blijde, dat ik den datum opschreef. Het vogeltje

was, ik ook dáár de zwartgrauwe vliegenvanger broedende aantrof, en ook weder in dezelfde soort van nestkastjes als in Noorwegen; vóór dien tijd had ik gemeend, dat de plaatsen waar dit vogeltje broedt, zich bepaalden tot het hooge noorden van ons werelddeel. Op 2 Mei 1884 zag ik een exemplaar op een meidoorn onder Driebergen.

De laatste waarneming, die ik van dit vogeltje deed, was op 7 Mei 1895, toen ik van uit het „Huis te Doorn" een zeer fraai geteekend exemplaar aan den overkant van den vijver op een ouden elzeboom zag rondfladderen. Het is namelijk meer fladderen dan vliegen wat deze vogel doet, en de Engelsche ornitholoog Seebohm, spreekt terecht in zijn „British Birds" van „this bird's butterfly-like flight." Ik haalde een grooten verrekijker, die mij

Zwartgrauwe vliegenvanger (*Muscicapa atricapilla*).

dat toen dadelijk door zijn fraaie bonte veeren mijn aandacht trok, bleef bijna den geheelen tijd van het middagmaal op één, of hoogstens twee van de iepen voor het huis heen en weer vliegen, voortdurend vliegjes of andere insecten vangende.

Mijn tweede kennismaking met den zwartgrauwen vliegenvanger had plaats te Christiania, Noorwegen, waar ik in Juni 1878, in het park aldaar, de meeste van de vogelhokjes, die aan de boomen bevestigd waren, bewoond vond door deze vogelsoort. Het viel mij op, dat deze vliegenvanger, in tegenstelling met *M. grisola*, die nooit in gesloten hokjes, doch altijd in die, welke van boven open zijn, nestelt, juist overal de gesloten hokjes gekozen had. Hij is dus, zooals de meezen, een echte holbewoner. Wat mij echter zeer verwonderde, was, dat toen ik in 1880 of 1881 te Interlaken in Zwitserland

vroeger bij het identificeeren van vogels reeds goede diensten bewezen had, en smaakte toen het voor mij groote genot van dit bevallige vogeltje een geheelen middag, steeds op denzelfden boom in al zijn afwisselende bewegingen te kunnen volgen. Tot zonsondergang bleef het zijn insectenjacht daar voortzetten. Den volgenden morgen zocht ik het te vergeefs, het had zijn reis naar het noorden vervolgd.

Wat de braamsluiper (*Sylvia curruca*) betreft, die ook door den heer Albarda genoemd wordt, deze heb ik niet in mijn lijst kunnen opnemen, daar ik hem nog nimmer hier heb aangetroffen. Dit is wel vreemd, dat de verwante soorten (*S. simplex*, *S. cinerea* en *S. atricapilla*) hier alle vrij algemeen voorkomen. In Amsterdam was de braamsluiper in mijn jeugd (en het is waarschijnlijk nog), in de

tuinen tusschen de Heeren- en Keizersgrachten, met de zwarte lijster en het spotvogeltje, de meest algemeene zangvogel; en jaarlijksch opnieuw komen zijn zacht-babbelen zang daar hooren. Ook op de buitenplaatsen bij Haarlem heb ik hem dikwijls waargenomen, maar, ik herhaal het, in deze buurt nog nooit. Wat kan hiervan de reden zijn? Is het misschien, dat hij in de steden beter de grondstoffen voor zijn nest kan vinden, die dikwijls voor een groot deel uit draadjes garen bestaan (een feit dat hem in Noord-Brabant den naam van Garendieffe bezorgd heeft), of vind hij op de pereboomen, die in de stadstuinen zeer talrijk zijn, rupsen of insecten, die hij op de boomen hier buiten niet vindt?

Dat sommige vogelsoorten op merkbare wijze in getal zouden zijn afgenomen, gelijk de heer Albarda meent bespeurd te hebben, kan ik, voor dit gedeelte des lands sprekende, slechts van ééne soort bevestigen. Over de spreeuwen kan ik niet genoegzaam oordeelen, daar er hier te weinig zijn; wel waren al mijn spreeuwenhokjes weer bewoond, doch dit zijn eenige paren spreeuwen, die zich ook buiten den broedtijd bijna voortdurend in deze buurt ophouden. Men ziet hier nooit die ontzettende vluchten, die zich in de verte als wolken voordoen, zooals men dit in Noord- en Zuid-Holland en waarschijnlijk ook in Friesland ziet. Met de zwaluwen echter, is het eene andere zaak. Wat de boeren-zwaluwen (*Hirundo rustica*) betreft, deze zijn eerder in vermeerderde ^{aan}getallen hier teruggekeerd, daar zij behalve al hun oude nestplaatsen ook weer nieuwe hebben betrokken. Het zou mij daarom ook niet verwonderen, zoo een vermoeden van den Heer Jac. P. Thijsse, als zouden sommige vogels met hunne geheele gezinnen naar de oude broedplaatsen terugkeeren, mocht blijken gegrond te zijn. Ook de gierzwaluwen (*Cypselus apus*) hebben weer de twee broedplaatsen ingenomen, waar ik ze sinds ongeveer 20 jaar gekend heb; n.l. de kerkstoren te Driebergen en het ^{aan}dak van eene buitenplaats onder Doorn. Het ^{aan}getal der daar broedende paren is nooit groot, maar het schijnt mij niet te zijn toegenomen, eerder verminderd. In de buurt van de Domkerk te Utrecht

schenen zij mij echter even talrijk te zijn als gewoonlijk.

Nu blijven nog de huiszwaluwen (*Hirundo urbica*), en voor deze soort meen ik, wat deze streek betreft, stellig eene vermindering te moeten constateeren. Niet ver van mijne plaats staat namelijk eene boerderij, waar sinds onheugelijke tijden de geheele bovenrand van den gevel's zomers bedekt was met nesten van deze zwaluwsoort; toen ik echter voor eenigen tijd de plaats bezocht, waren er slechts zeer enkele vogels bezig met bouwen: — „k Weet niet wat het is,” zeide de boerin, die er blijkbaar een slecht voortteeken in zag, „onze zwaluwtjes willen van 't jaar maar niet komen; wèl de „toren-zwaluwen,” die zijn er al lang!” en zij wees naar een paar boerenzwaluwen, die bezig waren hun nest te maken onder het rieten dak van den hooiberg. — Dat zij op andere plaatsen echter alles behalve schaarsch zijn, bleek mij, toen ik in het begin van Juni te Brussel zijnde, een bezoek bracht aan het „Bois de la Cambre.” Daar zag ik verbazende vluchten van deze zwaluwen jacht maken op een klein wit wollig insect, waar de lucht van scheen te wemelen. Ook te Oudenbosch in Noord-Brabant zag ik een menigte huiszwaluwen bezig nesten te maken in de kapiteelen van de pilaren der groote koepelkerk aldaar; een meer geschikte plaats, dacht ik, voor Shakespeare's „temple-haunting martlet” dan het dak van de boerderij! Maar ook in de omtrek van Oudenbosch zag ik dat witte insect, en de gedachte kwam bij mij op, dat het in overvloed aanwezig zijn van zulk een, naar het scheen, geliefd voedsel, mogelijk ook wel in zekere mate de keuze van broedplaatsen van deze zwaluw kon doen bepalen. Immers als zij in Zuideijker streken een overvloedig voedsel vinden, dat haar goed bevalt, waartoe zouden zij zich dan de moeite geven om naar Noorderlijke streken te trekken, waar dat voedsel misschien ontbreekt! Het is maar eene gedachte, die bij mij opkwam, en ik geef haar voor wat zij waard is.

Boschwijk, Doorn.

H. M. LABOUCHERE.

EEN SCHOT LOS KRUIDT.

Daar heb ik toch vreemd van opgekeken! Zoo'n kleine petater, een kereltje van niemendal, dien ik eigenlijk voor de aardigheid maar eens nazat — want het is „vel over been” bij hem, ik zal mij gerust niet dik aan hem eten! — die heeft me daar gebluft! — Maar pardon, dat ik zoo met

de deur in het huis val, ik wil mij eerst even fatsoenlijk aan u voorstellen.

Mijn naam is Rupsenjager of Poppenroover. *Calosoma* klinkt eigenlijk nog voornamer, maar die naam doet mij, eerlijk gezegd, te veel denken aan mijn grafschrift; ik krijg dien bij mijn corpus staan,